



บทที่ 4

วัตถุประสงค์และการกำหนดเนื้อหาในการจัดทำผังเฉพาะ

4.1 ปัญหาและความต้องการของชุมชนริมน้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา

4.1.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวโน้มในอนาคตของพื้นที่ศึกษา

เนื่องจากชุมชนริมน้ำเจ้าพระยาเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยขาดการควบคุม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างรวดเร็ว และขาดการควบคุมจึงก่อให้เกิดปัญหาของพื้นที่ ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงสภาพปัญหาของพื้นที่ศึกษาปัจจุบัน

ปัญหา	สาเหตุ/ผลของปัญหา
ปัญหาทางด้านกายภาพ 1. ปัญหาการใช้ที่ดิน	สาเหตุ - การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว โดยขาดการวางแผนด้านการใช้ที่ดิน ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนในลักษณะ Linear Development ไปตามแนวเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะบริเวณริมน้ำและถนนสายหลัก ซึ่งจะขยายต่อไปไม่จำกัดขอบเขตทำให้บริเวณพื้นที่ภายใน (Hinderland) ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ - จากการแข่งขันในด้านธุรกิจ และการครอบครองที่ดินของนักลงทุน ทำให้มีข้อจำกัดในด้านการพัฒนา

ปัญหา	สาเหตุ/ผลของปัญหา
<p>2. ปัญหาน้ำท่วม</p>	<p>- การกระจายตัวของการใช้อาคารในพื้นที่ชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนของกิจกรรมกับการใช้อาคารในพื้นที่บริเวณเดียวกัน</p> <p>ผลของปัญหา</p> <p>- ก่อให้เกิดปัญหาด้านผังเมือง ได้แก่ ปัญหาการจราจร ปัญหาการสาธารณสุข สาธารณูปการ ชุมชนแออัด และอาชญากรรมที่ต่อเนื่องกัน</p> <p>- เป็นการทำลายลักษณะธรรมชาติของพื้นที่ ตลอดจนปัญหามลพิษของชุมชนและพื้นที่</p> <p>- ก่อให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาพื้นที่ เพื่อรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต</p> <p>สาเหตุ</p> <p>- เกิดการรुकลับบริเวณสาธารณะ บริเวณคลอง หรือทางระบายน้ำ และที่พังกน้ำธรรมชาติ โดยราษฎรปลูกอาคารเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย หรือเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว</p> <p>- เนื่องจากการก่อสร้างถนน ขวางลำคลองธรรมชาติ และขาดความรอบคอบในการก่อสร้าง</p> <p>ผลของปัญหา</p> <p>- เกิดความเสียหายแก่บ้านเรือน ถนน ทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>- เป็นอุปสรรคแก่การท่องเที่ยว และสูญเสียงบประมาณของทางราชการ</p>

ปัญหา	สาเหตุ/ผลของปัญหา
<p>3. ปัญหาความเสื่อมโทรม ของสภาพแวดล้อมบริเวณแม่น้ำ</p>	<p>- เกิดการกัดเซาะทางระบายน้ำ, ทางระบายน้ำเดิมเกิดการตื้นเขินและอุดตัน</p> <p>สาเหตุ</p> <p>- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลายโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยการปล่อยของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ</p> <p>- เกิดการรุกป่าพื้นที่สาธารณะบริเวณแม่น้ำ และคูคลองต่าง ๆ</p> <p>ผลของปัญหา</p> <p>- ทำให้คุณภาพของน้ำและดินขาดประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์</p> <p>- เกิดความเสื่อมโทรมในพื้นที่ริมน้ำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่</p>
<p>4. ปัญหาการคมนาคม</p>	<p>สาเหตุ</p> <p>- ระบบการจราจรของพื้นที่ศึกษายังมีปัญหาเนื่องจากขาดเส้นทางสัญจรเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ อีกทั้งข้อจำกัดของพื้นที่ไม่สามารถอำนวยความสะดวกเพิ่มเส้นทางจราจรทางบก</p> <p>- ความไม่เป็นระเบียบของชุมชนที่อยู่ไกลออกไปจากถนนสายหลัก ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะใช้เส้นทางทางบกน้อยกว่าทางน้ำ</p> <p>- การติดต่อทางน้ำมีข้อจำกัดอยู่บริเวณลำน้ำสายหลัก ขาดท่าเรือในการติดต่อที่กระหว่างพื้นที่อื่น ๆ</p>

ปัญหา	สาเหตุ/ผลของปัญหา
<p>5. ปัญหาภูมิทัศน์ชุมชน</p>	<p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการพัฒนาพื้นที่ในส่วนที่ควรจะพัฒนา เพื่อความเป็นระเบียบ - ขาดความคล้องตัว ทางด้านการติดต่อระหว่างพื้นที่ <p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาผังเมืองและสิ่งแวดล้อมชุมชน อันเนื่องมาจากการรुक้าพื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำ ล้ำคลอง ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมบริเวณริมแม่น้ำ - เกิดการขัดแย้งกันของสภาพแวดล้อม ที่ไม่สัมพันธ์กัน <p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมกับพื้นที่และนักท่องเที่ยว - ก่อให้เกิดภาพที่ไม่น่ามองของพื้นที่ริมน้ำ ซึ่งเป็นการทำลายเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของพระนครศรีอยุธยา
<p>ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ</p> <p>1. ปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยว และส่งเสริมอาชีพ</p>	<p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวอย่างไม่อนุรักษ์ ทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้ประกอบการอาชีพให้บริการแก่นักท่องเที่ยวขาดความรับผิดชอบร่วมกัน

ปัญหา	สาเหตุ/ผลของปัญหา
	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการควบคุมและขาดระเบียบกฎเกณฑ์ในการประกอบการค้าและบริการทางการท่องเที่ยว <p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นการทำลายบรรยากาศของเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ - เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยว
<p>2. ปัญหาการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรและหัตถกรรมพื้นเมือง</p>	<p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนท้องถิ่นที่มีอาชีพเกษตรกรเดิมหันไปประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงาน ทำให้ขาดแรงงานด้านการเกษตร - สินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร <p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดการกระจายรายได้ไปสู่พื้นที่อื่น ๆ
<p>3. ปัญหาแรงงานเชิงเศรษฐกิจ</p>	<p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชากรที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจต้องรับภาระโดยมีอัตราค่าจ้างที่สูง <p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เศรษฐกิจไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

ปัญหา	สาเหตุ/ผลของปัญหา
<p>ปัญหาด้านสังคมและประชากร</p> <p>1. ปัญหาการบริการด้านสาธารณสุข</p>	<p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประปาไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง ขาดการประสานงานด้านสาธารณสุข ในขณะที่ยังมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น - การกักน้ำเสียยังขาดประสิทธิภาพ - การระบายน้ำของพื้นที่ไม่สะดวก เพราะคลองและลำราง หรือท่อระบายน้ำเกิดการอุดตัน เนื่องจากการก่อสร้างถนน เกิดการปิดกั้นทางไหลของน้ำ การบุกรุกของชุมชน <p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดน้ำประปาในชุมชนหรือไม่ก็ปริมาณไม่เพียงพอ ต้องใช้น้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีคุณภาพต่ำ - เกิดมลภาวะขึ้นทั้งบริเวณชุมชนและพื้นที่โดยรอบ โดยเฉพาะพื้นที่ริมน้ำ <p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน เนื่องจากพื้นที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร - การสาธารณสุข การกำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูล การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัย เนื่องจากการเพิ่มจำนวนของประชากรอย่างรวดเร็ว - ชุมชนแออัด อยู่กันอย่างหนาแน่น ขาดมาตรฐานที่ดี โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย
<p>2. ปัญหาด้านบริการทางสังคม</p>	

ปัญหา	สาเหตุ/ผลของปัญหา
<p>3. ปัญหาการบริหารท้องถิ่น</p>	<p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดปัญหาทางสังคมหลายประการ เกิดการสูญเสียงบประมาณ และยังทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนา - เกิดสภาพเสื่อมโทรมของพื้นที่ และเป็นการทำลายบรรยากาศของพื้นที่ที่สวยงาม - เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้ เนื่องจากสภาพพื้นที่เอื้ออำนวย <p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนขาดความรู้ทางด้านการเมือง การปกครอง ซึ่งเป็นผลประโยชน์แก่ตนเอง - การบริหารงานของเทศบาลและอำเภอ เมืองพระนครศรีอยุธยา ยังมีความสับสนในบทบาทหน้าที่กับหน่วยงานอื่น ๆ รวมไปถึงโครงสร้างการทำงานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพื้นที่ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ <p>ผลของปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนขาดความร่วมมือในการพัฒนา - การบริหารขาดประสิทธิภาพ ล่าช้า แก้ไขปัญหาไม่ทันเวลา ซึ่งจะทำให้ชุมชนในพื้นที่ประสบปัญหาเพิ่มมากขึ้น จนไม่สามารถแก้ไขได้

4.1.2 สรุปปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนริมน้ำในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา

จากการที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานและการอพยพเข้ามาในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น พื้นที่ริมน้ำเจ้าพระยาในอดีตเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ได้รับเปลี่ยนไปเป็นที่พักอาศัย การขยายตัวทางด้านการค้าก่อสร้างเพื่อการตอบสนองของแรงงานและนักท่องเที่ยว อีกทั้งพื้นที่ในเขตชุมชนเมืองได้ถูกกำหนดโดยมาตรการทางด้านผังเมืองรวมและเป็นเขตอนุรักษ์ทางด้านโบราณสถาน ทำให้เกิดข้อจำกัดทางด้านการใช้ที่ดิน ส่งผลให้มีการกระจายตัวของชุมชนออกไปสู่พื้นที่ภายนอก โดยเฉพาะพื้นที่ริมน้ำมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาด้านกายภาพ

1. การพัฒนาชุมชนเป็นไปในลักษณะเป็นแนวยาวไปตามลำน้ำ จำเป็นต้องมีการตอบสนองในด้านการเข้าถึงทางบกโดยถนน การพัฒนาพื้นที่จะอยู่ระหว่างพื้นที่ริมน้ำและแนวเขตถนน ก่อให้เกิดความแออัดในพื้นที่ อันเนื่องมาจากการตั้งถิ่นฐานที่ตั้งอยู่ใกล้กัน และไม่มีความสัมพันธ์กันกับกิจกรรม

2. เกิดการรกล้ำที่สาธารณะในส่วนที่เป็นธรรมชาติ ทำให้ประโยชน์ในการอยู่อาศัย เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง ลำราง และธรรมชาติที่ให้ความสวยงาม เช่น บริเวณริมแม่น้ำ และพื้นที่เกาะกลางที่มีภูมิทัศน์และทำเลที่ดี

3. ด้านสภาพการจราจรที่สับสนและติดขัดในบางจุด โดยเฉพาะถนนที่ตัดกันและเป็นจุดเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก อีกทั้งสภาพพื้นผิวถนนมีความกว้างของผิวการจราจรที่ไม่ดีพอ

4. ความไม่สัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่

5. สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดีของชุมชนถูกทำลาย เนื่องจากความเสื่อมโทรมของพื้นที่ ทั้งเส้นทางคมนาคม และบรรยากาศอันเกิดขึ้นโดยสภาพความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2) ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

1. เกิดการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างมาก เกินความจำเป็น หรือไม่ก็ใช้ไม่ถูกต้อง จึงเกิดการสูญเสีย เช่น การไม่อนุรักษ์ทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม
2. เกิดความไม่มั่นคงทั้งด้านการพัฒนา อันเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำทางด้านธุรกิจและความไม่แน่นอนของโครงการของรัฐ ซึ่งเป็นผลมาจากเสถียรภาพทางการเมือง
3. เกิดการสูญเสียของอาชีพเกษตรกร และหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นผลมาจากรายได้จากอาชีพดังกล่าวให้ผลตอบแทนได้ไม่คุ้มค่าเท่ากับการให้บริการด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีการรุกล้ำพื้นที่ของการท่องเที่ยว ที่ไปทำให้เกิดผลเสียกับอาชีพการเกษตร

3) ปัญหาทางด้านสังคม

1. การให้บริการทางด้านสาธารณสุขไม่ทั่วถึง อันเนื่องมาจากขีดความสามารถ และสภาพปัญหาทางด้านกายภาพ เช่น เรื่องการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย
2. การให้บริการทางสังคมตามไม่ทันปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น สภาพชุมชนแออัด การสาธารณสุขต่าง ๆ ตลอดจนขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
3. ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ หรือความรู้ความเข้าใจ ในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องและตรงจุด ซึ่งเป็นผลมาจากความสับสนในด้านการบริหาร ตลอดจนงบประมาณที่ได้รับ

สรุปปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมานี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และวางแนวทางในการพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในด้านกายภาพ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ให้ละเอียด ส่วนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจำเป็นต้องวางนโยบายและแนวทางบริหารควบคู่กันไป

4.1.3 ประเด็นหลักการพัฒนาจากความต้องการ

ประเด็นหลักการพัฒนาจากความต้องการ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสำรวจพื้นที่ทางด้านความต้องการของประชาชน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการในส่วนของ

1) การป้องกันอุทกภัยในพื้นที่

ลักษณะ บริเวณพื้นที่ริมน้ำเจ้าพระยา ในเขตพื้นที่ศึกษา ระหว่างเขตริมแม่น้ำจนถึงถนน จะเป็นลักษณะของที่ราบลุ่ม มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนอย่างหนาแน่น เมื่อถึงฤดูน้ำหลากจะมีระดับน้ำที่สูงขึ้น จนท่วมล้นตลิ่งเข้ามาในพื้นที่พักอาศัยและบริเวณการเกษตรโดยรอบ

ขอบเขต การดำเนินการสามารถกระทำได้โดยการใช้ตลิ่งป้องกัน และควบคุมระดับน้ำเข้าออกภายในพื้นที่ การสร้างระบบระบายน้ำในรูปแบบของเขื่อนกั้นน้ำ การขุดลอกคูคลองและเส้นทางระบายน้ำ (แผนที่ 4.1)

2) ขยายเขตการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ








ลักษณะ การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในเขตพื้นที่ศึกษา จะกระทำในเขตชุมชนหนาแน่นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบริเวณที่ห่างไกลชุมชนนี้ยัง ไม่ได้รับการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะได้อย่างทั่วถึงเท่าที่ควร จึงมักประสบปัญหาทางอุบัติเหตุและการกระทำผิดกฎหมาย

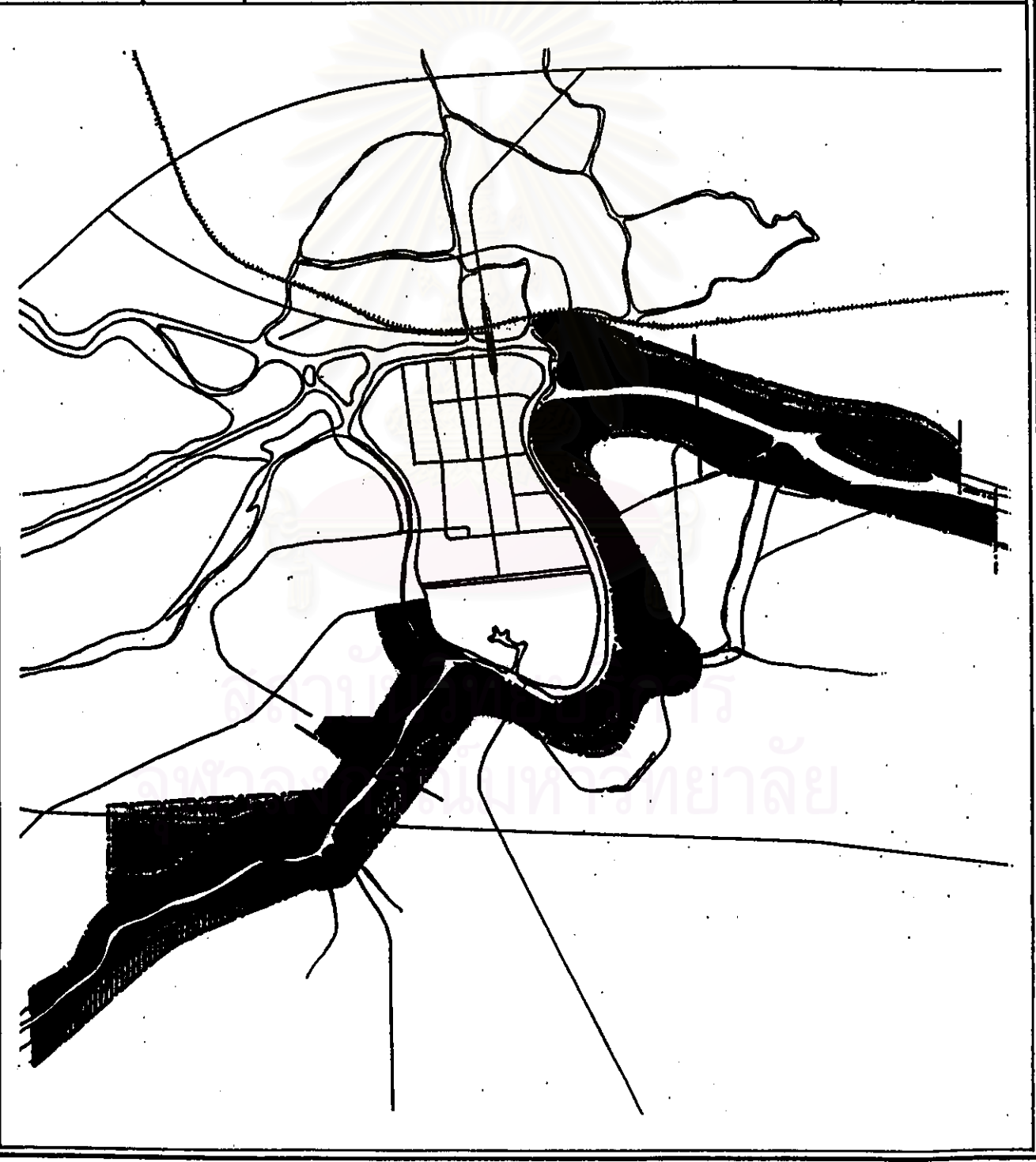
ขอบเขต ดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะให้เพียงพอและทั่วถึง โดยเฉพาะในบริเวณทางร่วม ทางแยก ตรอก ซอยต่าง ๆ และบริเวณโบราณสถานริมน้ำ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว และเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว

3) การเพิ่มและขยายโครงข่ายการเข้าถึง

ลักษณะ พื้นที่ศึกษามีลักษณะเป็นการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่ขาดการวางแผน และ การควบคุม มีลักษณะเป็นชุมชนที่มีความหนาแน่นสูง ขาดการสัญจรที่ดี ส่วนใหญ่ใช้เส้นทางน้ำเป็นเส้นทางการติดต่อ ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงอยู่มาก

ขอบเขต เพื่อให้การเข้าถึงพื้นที่สามารถเป็นไปได้อย่างคล่องตัว จำเป็นต้องมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม การเปิดพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างกัน ปรับปรุงคุณภาพเส้นทางคมนาคมให้มีประสิทธิภาพ

<p>การวางผังเฉพาะ พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา</p>	<p>แบบ : วางผังเขตเมืองเก่า</p>	<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none">  พื้นที่ที่จำกัดใช้ทำสวน  พื้นที่ที่จำกัดใช้ทำสวน ระดับความสูง  4.5 เมตรขึ้นไป  4.0 - 4.5 เมตร  3.5 - 4.0 เมตร 	<p>ที่มา : กรมการผังเมือง มาตราส่วน</p> 	<p>แผนที่ 4.1</p> 	<p>การบริหารวางแผนและเมือง คณะกรรมการภาครัฐ พุทธการณมหาวิทยาลัย</p>
---	--	---	---	---	---



4) ขยายบริการด้านสาธารณสุข

ลักษณะ ในพื้นที่ศึกษามีสถานบริการสาธารณสุขของรัฐเพียง 4 แห่งเท่านั้นที่สามารถให้บริการประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีขนาดเล็ก มีข้อจำกัดทางด้านบุคลากร ทำให้ไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

ขอบเขต การขยายตัวทางการบริการ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตของชุมชน โดยการขยายหรือเปิดศูนย์บริการสาธารณสุขเพิ่มเติม รวมถึงบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ด้านการแพทย์ให้เพียงพอและทันสมัย

4.2 ประเด็นหลักการพัฒนาจากนโยบาย

4.2.1 นโยบายระดับชาติ

วัตถุประสงค์ของนโยบายระดับชาติ ถึงแม้ว่าจะมุ่งเน้นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ความเกี่ยวเนื่องของพื้นที่ศึกษาสามารถมีผลต่อพื้นที่ดังกล่าวโดยตรง ซึ่งประกอบด้วย

- 1) งานอนุรักษ์ทางด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน เพื่อดำเนินการอนุรักษ์ ค้นคว้า บูรณะตกแต่ง ซ่อมแซมเพื่อฟื้นฟูมรดกในพื้นที่เขตโบราณสถาน
- 2) พัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหลัก เพื่อจัดระบบการสัญจรทางบก ทางน้ำ การพัฒนาแม่น้ำลำคลอง ทางระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม การกำจัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล รวมทั้งการจัดระบบบริการไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์
- 3) บูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อปรับปรุงในบริเวณโบราณสถาน ส่วนสาธารณะ พื้นที่ส่วนบริการ วิชาการ และการท่องเที่ยว หมู่บ้านชุมชนหัตถกรรม และพื้นที่อื่น ๆ
- 4) แผนงานบริการวิชาการและการท่องเที่ยว เพื่อให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารทางวิชาการแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ เพื่อประโยชน์แก่การศึกษา สังคม และวัฒนธรรม
- 5) สนับสนุนและฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างอาชีพ ส่งเสริมรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่น

ข้อกำหนดเพิ่มเติมโครงการอนุรักษ์และพัฒนาตามมติคณะรัฐมนตรี โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปรมาณู และกระทรวงการคลัง โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. กระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์ อนุญาตให้เข้าดำเนินการในพื้นที่ส่วนที่เป็นโบราณสถานได้ทันที เพราะเป็นพื้นที่ที่ไม่มีปัญหา แต่ส่วนราชการและบ้านเรือนราษฎรให้ดำเนินการได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น โดยประสานงานกับราชพัสดุจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่วนราชการที่ครอบครองอยู่เดิมอย่างใกล้ชิด

2. พื้นที่ตรงข้ามพระตำหนักสิริยาลัย ตามแผนแม่บทฯ ได้กำหนดเป็นพื้นที่รองรับราษฎรที่ถูกโยกย้ายจากชุมชนเดิม แต่กรมธนารักษ์ได้อนุญาตให้สำนักพระราชวังใช้ประโยชน์เพื่อจัดสร้างสวนไม้ประดับไปแล้ว จึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวรวมทั้งบริเวณโดยรอบจัดทำแผนให้สอดคล้องกันกับการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวด้วย

เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บริเวณริมน้ำเจ้าพระยาควบคู่ไปกับการพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ประวัติศาสตร์ ทั้งนี้แนวทางพัฒนาพื้นที่ริมน้ำสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาระบบถนนและการคมนาคมในพื้นที่ เพื่อเปิดพื้นที่ให้สามารถพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ
2. ปรับปรุงระบบระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม การกำจัดน้ำเสียและขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาชุมชนและการตั้งถิ่นฐานให้ได้มาตรฐาน
4. ควบคุมการใช้ที่ดินตามผังเมืองรวม (ในเขตผังเมืองรวม) และพื้นที่โดยรอบที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ชุมชนขยายตัวอย่างมีระเบียบและสามารถอนุรักษ์ความเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ศึกษาไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.2 นโยบายระดับชุมชน

ตารางที่ 4.2 แสดงแผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2540-2544) สรุปได้ดังนี้

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
1. ตำบลปากกระวาน	<p>1. โอกาสการพัฒนา</p> <p>ตำบลปากกระวานมีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีคลองตะเคียนและคลองปากกระวานไหลผ่าน ประชาชนนับถือศาสนาพุทธและอิสลาม</p> <p>ตำบลปากกระวานมีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น เช่น ประเพณีสงกรานต์</p> <p>2. ข้อจำกัดในการพัฒนา</p> <p>ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างนอกตำบล และทำอาชีพเกษตรกรรมจึงไม่มีเวลาสนใจอาชีพอื่น ๆ</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การขาดสิทธิในที่ดินทำกิน ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง - การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ลำคลองตันเขิน เกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน - ปัญหาสาธารณสุขมูลฐาน - ปัญหาสาธารณสุขโรค/สาธารณสุขการในชุมชน <p>ไม่เพียงพอ</p>

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
2. ตำบลบ้านโอม	<p>1. โอกาสการพัฒนา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพบ้านเรือนตั้งอยู่ริมน้ำเจ้าพระยา อีกทั้งตั้งอยู่รอบเมืองกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองเก่า จึงมีการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมที่สืบมาดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น จึงควรสนับสนุนกิจกรรมที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว</p> <p>2. ข้อจำกัดการพัฒนา ความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นชุมชนเมืองยากต่อการรวมกลุ่มจัดกิจกรรม อีกทั้งประชาชนยังยึดค่านิยมเก่า ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เส้นทางคมนาคมไม่ได้มาตรฐาน - แหล่งน้ำอุปโภค-บริโภคไม่ได้มาตรฐาน - ขาดการดูแลด้านความสะอาด/สิ่งแวดล้อม - ปัญหาขยะมูลฝอย
3. ตำบลเกาะเรียน	<p>1. โอกาสการพัฒนา ตำบลเกาะเรียนเป็นตำบลที่มีพื้นที่ลักษณะเป็นเกาะ ล้อมรอบด้วยแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองธรรมชาติ มีบึงธรรมชาติขนาดใหญ่เหมาะที่จะทำเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>2. ข้อจำกัดในการพัฒนา ขาดการรวมกลุ่มในหมู่บ้าน ตำบล เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม</p>

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
<p>4. ตำบลภูเขาทอง</p>	<p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดเส้นทางติดต่อสัญจรระหว่างพื้นที่ - แหล่งน้ำอุปโภค-บริโภคไม่ได้มาตรฐาน - ปัญหาที่ดินทำกิน <p>1. โอกาสการพัฒนา</p> <p>พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีบ้านเรือนชุมชนตั้งอยู่ริม น้ำ และมีถนนลาดยางผ่านด้านหลังชุมชน พื้นที่ ส่วนใหญ่เหมาะสมกับการทำนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งของคลองขนาด และ โครงการก่อสร้างอนุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสุริเยทัย</p> <p>2. ข้อจำกัดในการพัฒนา</p> <p>เป็นพื้นที่ทำนา ที่ในฤดูแล้งไม่สามารถทำการ เพาะปลูกได้เนื่องจากขาดน้ำ อีกทั้งประชาชนได้ อพยพย้ายถิ่นไปเป็นจำนวนมาก</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ราษฎรขาดที่ดินทำกิน - ขาดแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค - ไม่มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน - ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า การระบายน้ำและระบบป้องกันน้ำท่วม - ปัญหาด้านสังคม เช่น ยาเสพติด <p>1. โอกาสการพัฒนา</p> <p>สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีสภาพเหมาะสมกับการ ทำเกษตรกรรม เช่น สวนผลไม้ ทำนา เป็นต้น</p>

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
<p>6. ตำบลบ้านใหม่</p>	<p>2. ข้อจำกัดการพัฒนา มีการอพยพเคลื่อนย้ายประชากรวัยแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาพผิวการจราจร เป็นอุปสรรคในการสัญจร - ปัญหาที่ดินทำกิน - แหล่งน้ำอุปโภค-บริโภคไม่เพียงพอ - สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม/ปัญหามลภาวะ - ชยะมูลฝอย <p>1. โอกาสการพัฒนา</p> <p>ตำบลบ้านใหม่ เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำอาชีพเกษตรกรรม มีแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองชลประทานไหลผ่านทุกหมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่น้ำท่วมถึง และยังเป็นแหล่งประมงที่สำคัญ</p> <p>นอกจากนี้พื้นที่บริเวณโดยรอบแหล่งน้ำสามารถจะปรับปรุงให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในตำบลใกล้เคียงได้อีกด้วย</p> <p>2. ข้อจำกัดในการพัฒนา</p> <p>การประกอบอาชีพการเกษตรในพื้นที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับต้นทุนในการผลิตทำให้ระดับคุณภาพชีวิตไม่ได้มาตรฐาน อีกทั้งเกษตรกรบางกลุ่มได้ขายที่ดินให้แก่นายทุนไปเป็นจำนวนมาก ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ กลายเป็นสังคมเมืองมากขึ้น</p>

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
7. ตำบลลำเภอล้อม	<p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง - ขาดพื้นที่ป้องกันชายตลิ่ง ทำให้เกิดการกัดเซาะริมแม่น้ำ - ปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ - ชยะมูลฝอย <p>1. โอกาสการพัฒนา</p> <p>สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพเหมาะสมกับการทำการเกษตร ได้แก่ การทำนา สวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น</p> <p>2. ข้อจำกัดการพัฒนา</p> <p>มีการอพยพเคลื่อนย้ายประชากรวัยแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาพเส้นทางและผังการจราจรเป็นอุปสรรคในการสัญจร - ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน - ปัญหาน้ำท่วม - แหล่งน้ำอุปโภค บริโภคไม่เพียงพอ - สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม/ปัญหามลภาวะ - การจัดเก็บขยะมูลฝอย
8. ตำบลบ้านรุน	<p>1. โอกาสการพัฒนา</p> <p>สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีสภาพเหมาะสมกับการทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำนา มีคลองวัดไก่อุดเดียวและคลองบางหวายเป็นแหล่งน้ำสำคัญในพื้นที่ศึกษา</p>

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
	<p>2. ข้อจำกัดการพัฒนา เป็นพื้นที่ป่า ในฤดูแล้งขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก ในฤดูฝนประสบปัญหาน้ำท่วม ประชากรอพยพย้ายถิ่นไปทำงานนอกพื้นที่ที่มาก โดยเฉพาะคนหนุ่มสาว</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ขาดแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค -อยู่ไกลเขตชุมชนเมือง -การคมนาคมไม่สะดวก -ขาดแคลนศูนย์สาธารณสุขขั้นมูลฐาน -ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ไม่มีพอ -ปัญหาด้านสังคม เช่น ยาเสพติด
9. ตำบลท่าวาสกรี	<p>1. โอกาสการพัฒนา สภาพพื้นที่อยู่ใกล้ชุมชนเมืองมีความเหมาะสมเป็นย่านการค้า และที่อยู่อาศัย</p> <p>2. ข้อจำกัดการพัฒนา ความเป็นอยู่ของประชากรเป็นชุมชนเมืองยากต่อการจัดกลุ่มกิจกรรม อีกทั้งประชากรยังมีค่านิยมเก่า ๆ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา</p>

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
10. ตำบลกระมัง	<p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> -แหล่งน้ำอุปโภคบริโภคไม่ได้มาตรฐาน -ขาดการดูแลรักษาความสะอาด/สิ่งแวดล้อม -ปัญหาขยะมูลฝอย -ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารร้านค้า ที่พักอาศัย -ปัญหาที่ดินทำกิน -ปัญหาการรुकล้ำโบราณสถาน -ปัญหาชุมชนแออัด <p>1. โอกาสการพัฒนา</p> <p>สภาพพื้นที่อยู่ใกล้ชุมชนเมืองและโบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดพันธุเชิง เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ</p> <p>2. ข้อจำกัดการพัฒนา</p> <p>ขาดการรวมกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปัญหาชุมชนแออัด -ปัญหาสิทธิที่ดินทำกิน -ปัญหาการรุกล้ำแม่น้ำลำคลอง -ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน น้ำประปาภายในชุมชนไม่ดีพอ -ปัญหาด้านสังคม เช่น ยาเสพติด -ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น ขยะมูลฝอย การระบายของเสียลงสู่แม่น้ำลำคลอง

พื้นที่รายตำบล	นโยบาย/สภาพปัญหา
11. ตำบลคลองสวนพลู	<p>1. โอกาสการพัฒนา สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบลุ่มอยู่ใกล้ชุมชนเมืองและเส้นทางสายหลักเหมาะสมเป็นพื้นที่รองรับการพัฒนาของชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยา ในด้านการเป็นที่อยู่อาศัยหรือแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>2. ข้อจำกัดการพัฒนา ขาดการรวมกลุ่มในหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม</p> <p>3. สภาพปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ขาดแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค -การรुक้าเส้นทางการระบายน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ การปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างรูก้าลำคลอง -ขาดแคลนศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน -ปัญหาการปล่อยมลภาวะลงสู่แม่น้ำ ลำคลอง ได้แก่ ขยะมูลฝอย น้ำเสีย -ปัญหาด้านสังคม เช่น ยาเสพติด

4.2.3 สรุปนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาวิจัยนโยบายและโครงการในการพัฒนาต่าง ๆ ในแต่ละระดับสามารถสรุปความสำคัญของการพัฒนาที่เป็นไปได้ ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดทำผังเฉพาะ ดังนี้คือ

นโยบาย

1. พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่มีผลสืบเนื่องมาจากการปรับปรุงอุทยานประวัติศาสตร์ในพื้นที่เกาะเมือง โดยการปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นส่วนที่รองรับในด้านการท่องเที่ยวจากศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในพื้นที่เมือง
2. พัฒนาพื้นที่ชุมชนและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชุมชนริมแม่น้ำ
3. กำหนดระเบียบการใช้ที่ดินในอนาคต
4. จัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน อันจะเกิดขึ้นเนื่องจากการพัฒนาและนโยบายการอนุรักษ์โบราณสถานในเขตอุทยานฯ ซึ่งจะเน้นด้านการอนุรักษ์ ครอบครองและพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ให้สอดคล้องกับการเติบโตของชุมชนในอนาคต
5. ปรับปรุงพัฒนาชุมชน โดยเน้นทางด้านกายภาพให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และป้องกันปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ พร้อมกับการลดปัญหามลพิษ
6. พัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมอาชีพ เสริมสร้างฐานเศรษฐกิจโดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และให้เป็นแหล่งรองรับงานที่สำคัญได้ในอนาคต
7. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีแหล่งพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น
8. พัฒนาการด้านบริการทางสังคม โดยพัฒนาระบบสาธารณสุขภาคสาธารณสุขการให้ทั่วถึงและเพียงพอ
9. จัดทำผังเฉพาะเพื่อควบคุมรูปแบบ กิจกรรมการใช้งาน และย่านที่ตั้งของอาคาร โดยเฉพาะทางด้านกายภาพให้สอดคล้องกับพื้นที่ มุ่งเน้นการอนุรักษ์พื้นที่ให้สามารถคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน ครอบครองมาตรการทางผังเมืองรวม และนโยบายการพัฒนาที่มีอยู่ในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม (แผนที่ 4.2)

ดังนั้น จากนโยบายต่าง ๆ ที่ได้สรุปมาแล้ว จะเห็นได้ว่าแนวทางในการพัฒนาของพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยาจะสามารถเป็นที่ที่สามารถรองรับและสนับสนุนพื้นที่หลักในการพัฒนา โดยถือว่าเป็นพื้นที่กันชน (Buffer Zone) ของเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งจะพื้นที่ที่โดดเด่น (Nucleus Zone) ซึ่งมีกายภาพและบรรยากาศที่ดีที่สุด นอกจากนี้ยังรองรับการให้บริการด้านที่อยู่อาศัยและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ศึกษานี้จะเน้นให้เห็นถึงจุดสำคัญของชุมชน

การวางผังเฉพาะ
พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา
ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา

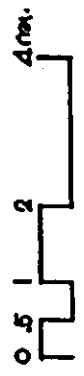
แสดง : โครงการโอบอุ้มที่ สีคิ้ว

สัญลักษณ์

- โครงการก่อสร้างและปรับปรุง
สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ
สีคิ้วและศรีสุราษฎร์ธานี
- โครงการปรับปรุงและปรับปรุง
สภาพพื้นที่บริเวณสีคิ้ว
- โครงการถนนสายใหม่ในเขต
สีคิ้วและศรีสุราษฎร์ธานี
- โครงการปรับปรุงและปรับปรุง
พื้นที่สีคิ้วและศรีสุราษฎร์ธานี
- โครงการปรับปรุงบริเวณสีคิ้ว
และศรีสุราษฎร์ธานี

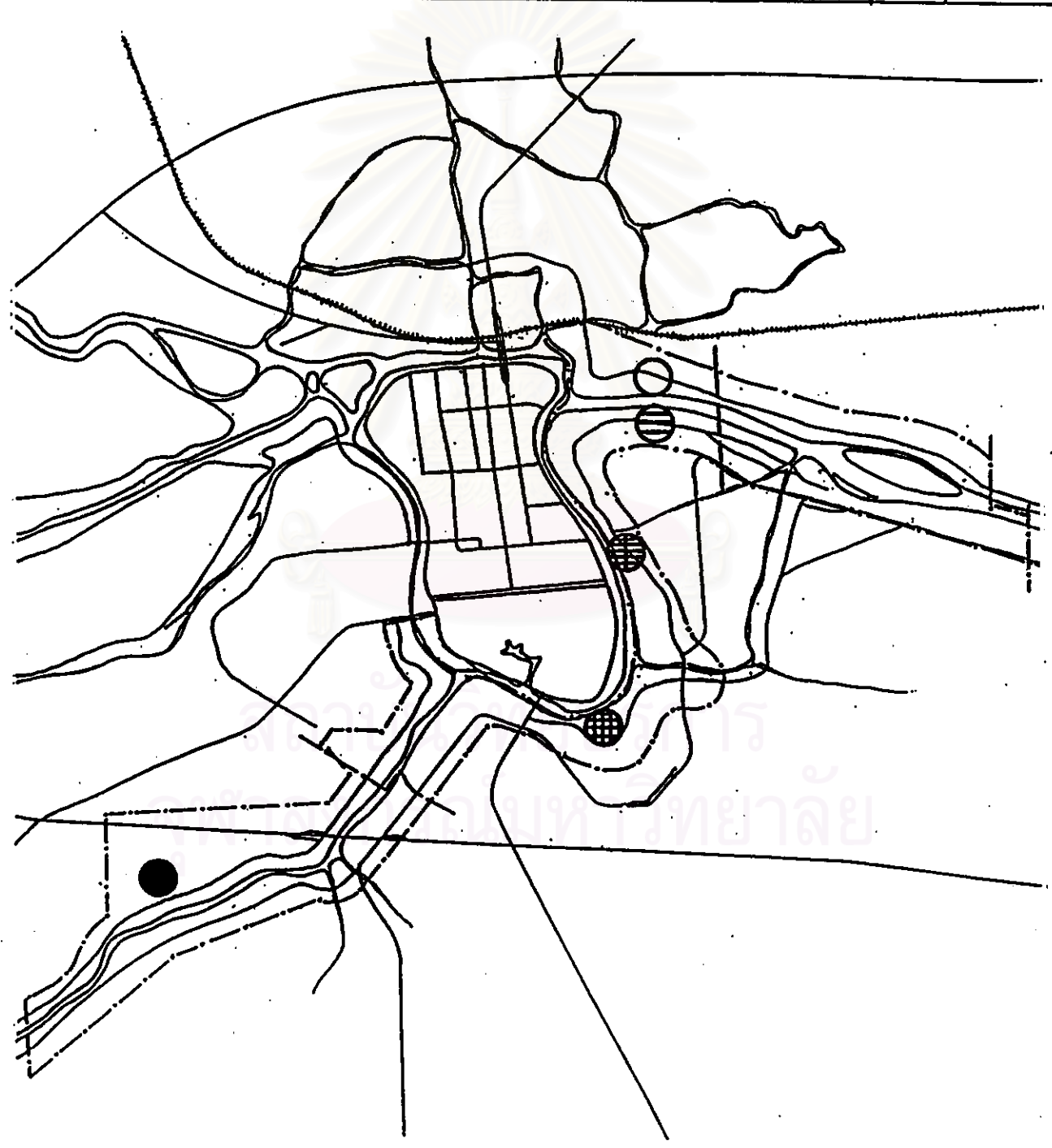
ที่มา : ขบวนการสำรวจ

มาตราส่วน



แผนที่ 4.2

ภาควิชาการวางผังและภูมิสถาปัตย์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ริมแม่น้ำเจ้าพระยา คือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของชุมชนริมน้ำ ซึ่งการพัฒนานั้นจะต้องอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถานที่สำคัญเพื่อการส่งเสริมการให้บริการ ในด้านการท่องเที่ยว และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ในระดับที่ได้มาตรฐาน เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของชุมชน

และผลของการพัฒนาทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้สภาพแวดล้อมมีคุณภาพต่ำลง ซึ่งการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่เป็นระบบที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการควบคุมและเตรียมการไว้เพื่อขยายตัวหรือแก้ปัญหาในอนาคต ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมซึ่งมีมากขึ้นตามลำดับ สิ่งเหล่านี้ปรากฏขึ้นแล้ว และกำลังสร้างอันตรายอย่างมากแก่พื้นที่ศึกษา ซึ่งแน่นอนที่สุดว่านอกจากประชาชนในพื้นที่หรือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมจะต้องได้รับผลกระทบดังกล่าวนี้ สภาพแวดล้อมชุมชนที่มีค่าและสวยงามกำลังถูกมองข้ามและเลือนหายไป

ปัญหาที่มองเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชนริมน้ำนั้น สามารถจำแนกพิจารณาเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนริมน้ำ รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้ที่ดิน เพื่อพัฒนาที่ดินในบริเวณต่าง ๆ ของเมืองหรือชุมชนให้เติบโตอย่างเป็นระเบียบและสวยงาม ตลอดจนการพัฒนาที่สอดคล้องทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการที่พื้นที่ศึกษาบางส่วนได้มีการใช้ผังเมืองรวม เพื่อควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นผังนโยบายมาแล้ว ก็ยังจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์หรือโครงการอย่างละเอียด เพื่อที่จะดำเนินการพัฒนา อนุรักษ์ ดำรงรักษา และควบคุมพื้นที่ที่มีคุณค่าบริเวณนั้นเฉพาะแห่ง โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการในพื้นที่อย่างแน่ชัด เฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา แผนผังดังกล่าวมานี้เรียกว่า ผังเฉพาะ (Action Area Plan) ซึ่งจะสามารถทำให้แผนการพัฒนาของชุมชนกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการไปได้ตามเป้าหมายของพื้นที่นั้น ๆ ผังเฉพาะนี้จะเห็นชัดให้เห็นชัดเจนลงไปว่าพื้นที่บริเวณนั้นจะใช้ทำประโยชน์ กิจกรรมอะไรได้และมีข้อกำหนด ระเบียบข้อจำกัดต่าง ๆ ระบุให้ละเอียดลง ไปจนถึงมาตรการและการควบคุมในลักษณะต่าง ๆ

4.3 สรุปรูปภาพและองค์ประกอบของพื้นที่ในการจัดทำผัง

เมื่อพิจารณาจากสภาพพื้นที่ของชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตอำเภอพระนคร-ศรีอยุธยาในปัจจุบันถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม แล้วนั้น จะเห็นได้ว่า ได้มีการประกาศใช้มาตรการต่าง ๆ ที่มีผลต่อพื้นที่ทั้งในด้านการควบคุมและด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การใช้พระราชบัญญัติผังเมืองรวมในบางส่วนของพื้นที่ศึกษา จะเห็นได้ว่า ลักษณะการเจริญเติบโตของชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ผ่านมา มีการเติบโตแบบ Linear Development คือมีการขยายตัวเป็นทางยาวไปตามเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะพื้นที่ริมแม่น้ำและบริเวณถนนสายหลัก อีกทั้งปัญหาการรุกล้ำพื้นที่เขตอนุรักษ์ หรือเขตโบราณสถาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสูญเปล่าในการใช้ที่ดินบริเวณภายในพื้นที่ (Hinderland) และเกิดความไม่เป็นระเบียบต่อการใช้พื้นที่ รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดจากการขยายตัวของอาคาร ก็ไม่สอดคล้องกับการใช้ที่ดินของกิจกรรมแต่ละประเภท ก่อให้เกิดปัญหาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านกายภาพ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยานั้น มีการเจริญเติบโตออกไปตามเส้นทางคมนาคมบางบก (ถนน) มากขึ้น ทำให้พื้นที่ริมแม่น้ำเริ่มประสบกับปัญหาการถูกละเลยและขาดการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งหากขาดการควบคุมในด้านการเติบโตและละเลยในส่วนที่ต้องดูแลรักษาให้ดีแล้ว พื้นที่ดังกล่าวจะเกิดปัญหาทางด้านกายภาพขึ้นในลักษณะเช่นเดียวกันกับพื้นที่ริมน้ำทั่ว ๆ ไป อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับพื้นที่ รวมทั้งทำลายสิ่งแวดล้อมของชุมชนอีกด้วย

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้ว กอปรกับนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งกำหนดให้เป็นพื้นที่ระดับมรดกโลก สำหรับด้านการตอบสนองแก่ประชาชนในพื้นที่ จำเป็นต้องให้เกิดการพัฒนาอันเป็นการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ควบคู่ไปด้วย จึงเห็นสมควรที่จะให้มีการวางแผนควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะได้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคตและส่วนหนึ่งยังเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องต่อจากการจัดทำผังเมืองรวม ในการที่จะจัดทำผังเฉพาะ เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์สภาพพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา ให้คงสภาพแวดล้อมที่ดีคู่บ้านคู่เมืองตลอดไป โดยได้มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดทำผังเฉพาะดังนี้คือ

4.3.1 เป้าหมาย

1. เพื่อเป็นการแก้ปัญหาทางกายภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่ชุมชนริมน้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอพระนครหรืออยุธยา โดยเฉพาะบริเวณย่านชุมชนที่พิทอาสาชัยโบราณสถาน และสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อการรองรับและการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ผิวดินประเภท และส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่อย่างได้ประโยชน์สูงสุดในส่วนรวม พร้อมกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้สัมพันธ์กับนโยบายการพัฒนา
3. เพื่อส่งเสริมให้เป็นพื้นที่รองรับและเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะในเรื่องการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทั้งในด้านการพักผ่อนหย่อนใจและการท่องเที่ยวที่ควบคู่กับการอนุรักษ์
4. เพื่อจัดให้เป็นพื้นที่ที่ให้บริการทางสังคม สำหรับให้ความสะดวกสบายแก่ประชาชนในพื้นที่และผู้มาเยี่ยมชมเยือน ทั้งในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ อันจะเป็นการรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ระดับมรดกโลก

4.3.2 วัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์ในการวางแผนผังเฉพาะ เป็นการพิจารณาจากนโยบายการพัฒนาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งจะเน้นให้เห็นถึงการพัฒนาทางด้านกายภาพเป็นสำคัญ ดังนี้

1. วางผังการใช้ที่ดิน โดยกำหนดเป็นย่านพาณิชย์กรรม ย่านบริการ ย่านที่พักอาศัย ตลอดจนข้อกำหนดการควบคุมอาคารต่าง ๆ เพื่อแก้ไขและป้องกันสภาพปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน พร้อมกับการรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต
2. จัดทำผังแสดงโครงข่ายการคมนาคม ระบายสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การให้บริการทางสังคมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว
3. จัดให้พื้นที่สำหรับบริการนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ทั้งทางบกและทางน้ำ พร้อมกับการดำรงไว้ซึ่งที่โล่ง หรือสงวนพื้นที่เฉพาะกิจไว้ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น สวนสาธารณะ พื้นที่ริมน้ำ เป็นต้น
4. ทำการอนุรักษ์ ส่งเสริม ดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนและภูมิทัศน์บริเวณริมน้ำ พร้อมทั้งป้องกันมลภาวะต่าง ๆ
5. วางผังระบบการสัญจรของนักท่องเที่ยว ยานพาหนะประเภทต่าง ๆ ตลอดจนเส้นทางสัญจรทางน้ำ เพื่อความสะดวก คล่องตัว และความปลอดภัย

6. กำหนดกิจกรรมการค้า การบริการ และควบคุมรักษาสภาพพื้นที่ อาคารที่ประกอบกิจกรรมการค้า การบริการ ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของพื้นที่

จากวัตถุประสงค์ในการวางผังดังกล่าวข้างต้น เป็นการอนุรักษ์พื้นที่ทางประวัติศาสตร์, ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, รองรับความเจริญเติบโตของชุมชนเมือง และเป็นเป็นการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนอีกประการหนึ่งด้วย



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย